

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Directoraat-Generaal
Bestuur, Ruimte en Wonen**
Directie Democratie en
Bestuur

Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk

Kenmerk
2019-0000550268

Uw kenmerk

Datum 28 oktober 2019

Betreft Gebiedsgerichte aanpak leefbaarheid en veiligheid

Met deze brief informeer ik uw Kamer over een aantal onderzoeken dat recent beschikbaar is gekomen op het gebied van leefbaarheid en kwetsbare wijken.¹ De brief bevat tevens mijn beleidsreactie. Hiermee doe ik de toezegging gestand om uw Kamer nader te informeren over de leefbaarheid in wijken.²

Leefbaarheid in Nederland 2018

Volgens de rapportage 'Leefbaarheid in Nederland 2018', gebaseerd op de uitkomsten van de Leefbaarometer 2018, is in het overgrote deel van Nederland sinds 2002 sprake van een voortdurende verbetering van de leefbaarheid. Tegelijkertijd leven nog ongeveer 700.000 inwoners in een situatie waarin de leefbaarheid 'onvoldoende' is en waar onveiligheid en overlast zich meer dan gemiddeld manifesteren. In het rapport worden drie typen gebieden geïdentificeerd waar de leefbaarheid onder druk staat: kwetsbare wijken (betreft 18 stadsdelen/wijken in 8 gemeenten), aandachtsbuurten (170 buurten, verdeeld over 51 gemeenten) en aandachtsregio's (6 regio's). Met de toezending van het analyserapport kom ik tegemoet aan de wens van uw Kamer om u tweejaarlijks over de stand van zaken met betrekking tot de leefbaarheid te informeren.

Kwetsbare wijken in België, Duitsland en Denemarken; wisselwerking tussen landelijk en lokaal beleid

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen 2018 heeft de Minister-President toegezegd uw Kamer te informeren over welke maatregelen in landen met een vergelijkbare integratie-vraagstuk als Nederland worden genomen in kwetsbare wijken. Het rapport 'Kwetsbare wijken in België, Duitsland en Denemarken; wisselwerking tussen landelijk en lokaal beleid', is opgesteld in opdracht van de ministeries van BZK, J&V en SZW. Het onderzoek levert inzichten op met betrekking tot de aanpak van kwetsbare gebieden in Nederland. Hoewel de invulling per land verschilt, wordt het belang van een integrale gebiedsgerichte aanpak door iedereen onderschreven. Verder blijken landelijke kaders op lokaal niveau voor de aanpak van kwetsbare wijken soms als knellend ervaren te worden.

¹ In een aparte bijlage bij deze brief vindt u meer informatie over de onderzoeken. Ook de betreffende rapporten zijn integraal als bijlage bij deze brief gevoegd.

² Kamerstukken II, 2018/19, 32 847, nr. 470 (brief d.d. 22 februari 2019 n.a.v. de evaluatie van de Woningwet).

De vraagstukken zijn niet in alle gebieden dezelfde en vragen in voorkomende gevallen om maatwerk.

City Deal 'Zicht op Ondernijning', 1e fase

In juli 2017 is de City Deal 'Zicht op Ondernijning' gestart.³ Eind vorig jaar is de looptijd verlengd tot juni 2021.⁴ Eerder is aan deze City Deal aandacht besteed in de Kamerbrief "Versterking aanpak ondernijning: actuele stand van zaken", van 16 november 2018.⁵ Mede namens de andere deelnemers van de City Deal informeer ik u met de bijgevoegde rapportage over de voortgang die in de eerste fase van de City Deal is geboekt. In de afzonderlijke bijlage bij deze brief wordt nader uiteengezet hoe de uitgevoerde big-data analyse inzicht geeft in aard en omvang, verschijningsvormen en lokale worteling van criminele fenomenen. Dit biedt kansen voor een verdergaande data-gedreven focus op de aanpak die op dit moment al door individuele gemeenten wordt uitgevoerd en voor een nieuw te ontwikkelen gebiedsaanpak.

Tweesporen-aanpak 'leefbaarheid en veiligheid'

Ook de uitkomsten van deze onderzoeken roepen het beeld op, dat er gebieden, wijken en buurten zijn waar het wat betreft leefbaarheid en veiligheid de verkeerde kant dreigt op te gaan. Tegen deze achtergrond wil ik in nauw overleg met betrokken gemeenten en met mijn collega's van J&V, OCW, SZW en VWS verder werken aan een aanpak, waarin langs twee sporen wordt gewerkt aan een verbetering van de leefbaarheid en veiligheid in deze gebieden. Hierbij wordt nadrukkelijk een verbinding gelegd met de contouren voor een 'Offensief tegen georganiseerde ondernijnende criminaliteit', waarover mijn collega van J&V uw Kamer met zijn brief op 18 oktober 2019 heeft geïnformeerd.

Spoor 1: Integrale gebiedsontwikkelingen in woondealregio's

In het kader van de uitvoering van de Woondeals, waarover ik uw Kamer met mijn brief van 14 augustus 2019 als laatste heb geïnformeerd⁶, werk ik samen met de betrokken gemeenten en maatschappelijke partners in de woondealregio's en met collega-bewindslieden aan een integrale (maatwerk)aanpak van een aantal gebieden, waar de leefbaarheid en veiligheid - ook blijkens de Leefbaarometer 2018 - het meest onder druk staat. Hierbij biedt de integrale - op onderwijs, werken/ participatie, wonen en veiligheid gerichte - aanpak van Rotterdam-Zuid inspiratie. Met de genoemde partners zal ik de uitwerking van de integrale aanpak van deze gebieden met kracht voortzetten en hierbij nadrukkelijk ook aandacht besteden aan de aanpak van onveiligheid en ondernijning. Over de voortgang van een en ander zal ik uw Kamer in het eerste kwartaal van 2020 nader informeren.

Spoor 2: Nadere verkenning van gebiedsgerichte handelingsperspectieven

De bij deze brieven gevoegde rapportages illustreren dat met de integrale aanpak van de hiervoor bedoelde gebieden in woondealregio's niet kan worden volstaan.

---

³ Staatscourant 2017-48699

⁴ Staatscourant 2019-8978

⁵ Kamerstukken II, 2018/19, 29 911, nr. 212

⁶ Kamerstukken II, 2018/19, 32 847, nr. 551

Ook in andere kwetsbare wijken en buurten staat de leefbaarheid en veiligheid onder druk, zo blijkt uit de Leefbaarometer 2018. De onderzoeken maken duidelijk dat een brede, samenhangende inzet op diverse leefgebieden nodig is om de leefbaarheid en veiligheid in deze gebieden te versterken.⁷ Waar het gaat om beantwoording van de vraag, wat er moet en kan, is bovendien nog veel winst te boeken. Met het oog hierop zal ik in samenwerking met gemeenten, maatschappelijke partners, kennisinstellingen en collega-departementen de verkenning van handelingsperspectieven intensiveren naar een brede, gebiedsgerichte aanpak voor kwetsbare wijken en buurten. Hierbij denk ik ook aan de inzet van Platform 31, het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, en het Verwey-Jonker Instituut als kennis- en praktijkplatforms, het doen verrichten van verder (inter)nationaal onderzoek en benutting van het op innovatie gerichte City Deal-instrument. Het analyserapport 'Leefbaarheid in Nederland 2018' is daarbij behulpzaam voor het bepalen van de focus met betrekking tot een dergelijke integrale gebiedsgerichte aanpak. Informatie over de voortgang van een en ander zal ik meenemen in mijn bovenvermelde voortgangsbrief die u in het eerste kwartaal van 2020 ontvangt.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

---

⁷ Zie ook het essay van Hans Boutellier, Mauro Boelens en Niels Hermens, 'Weerbare wijken tegen ondermijning; contouren van een nieuwe strategie', Verwey-Jonker Instituut, juli 2019